

Wytyczne Rady programowej kierunku Socjologia na Uniwersytecie Gdańskim dotyczące używania narzędzi sztucznej inteligencji (SI) przy pisaniu prac dyplomowych.

Sztuczna inteligencja nie jest pojedynczym zjawiskiem, procesem czy obiektem, to raczej ogólny termin odnoszący się do szybko rozwijającego się zestawu technologii cyfrowych służących kreowaniu treści, wykrywaniu wzorców, uczeniu maszynowemu, planowaniu, komunikowaniu oraz szeregowi innych działań poznawczych. Jedną z odmian SI jest generatywna sztuczna inteligencja używana do tworzenia treści językowych, materiałów audio i/lub wideo oraz programów komputerowych. Sztuczna inteligencja zmienia pracę naukową i naukę, oprócz szans stwarza też zagrożenia.

Zasady wykorzystania SI w przygotowaniu prac dyplomowych z zakresu socjologii:

1. Korzystanie z narzędzi SI jest dozwolone nade wszystko jako narzędzie pomocnicze i wspierające, przykładowo przy redakcji i korekcie językowej, przygotowaniu tłumaczeń, skrótów i konspektów treści, przetworzeniu tekstu na formę graficzną lub jako pomoc przy operacjach liczbowych. Autor/ka jest zobowiązany/a każdorazowo sprawdzić zgodność z obowiązującym w socjologii stanem wiedzy naukowej oraz poprawność wykonanych przez SI czynności.

Do kluczowych kwestii jakie autor/ka winien/na wziąć pod uwagę przy wykorzystaniu SI należą:

- Ochrona danych osobowych, np. wykorzystanie SI nie może prowadzić do ujawnienia danych respondentów lub innych uczestników procesu badawczego,
- Ochrona prawno-autorska (wykorzystanie SI nie zwalnia z obowiązku podania oryginalnego źródła),
- Potencjalna stronniczość lub generowanie przez SI treści mogących być uznane za obraźliwe i naruszające dobre imię osób trzecich,
- Potencjalna skłonność do utrwalania negatywnych stereotypów (płci, wieku, pochodzenia, i innych),
- Możliwość generowania przez SI treści mylących, błędnych i fałszywych. Zaleca się zastosowanie wobec treści powstałych przy użyciu SI zasady SIFT (zatrzymaj się, zbadaj źródło, znajdź lepsze opracowanie tematu, zbadaj kontekst).

2. Autor/ka pracy dyplomowej składa oświadczenie, że treści w niej zawarte napisał/a samodzielnie. Nie jest dozwolone zamieszczanie w pracy fragmentów tekstu ani wykorzystywanie jakichkolwiek danych wyjściowych wytworzonych jedynie przez SI.
3. Szczegółowy sposób wykorzystania SI podczas przygotowywania pracy dyplomowej powinien zostać każdorazowo uzgodniony z promotorem/ką oraz wyszczególniony w części metodologicznej pracy. Przykładowa forma takiego zapisu została zamieszczona poniżej.
4. Autor/ka pracy powinien/na zarchiwizować i udostępnić na prośbę promotora/ki, recenzenta/ki lub dyrektora Instytutu oraz innych organów uczelni robocze wersje materiałów empirycznych (np. transkrypcje wywiadów, zbiory danych ilościowych, wypełnione kwestionariusze ankiet) i tekstu pracy dyplomowej, przed dokonaniem ich przetworzenia przez narzędzia SI.
5. Autor/ka pracy dyplomowej jest całkowicie odpowiedzialny/a za treść pracy oraz zachowanie wszelkich zasad etycznych przy jej przygotowaniu, niezależnie od programów czy narzędzi SI, z których korzystał/a. Nieuprawnione użycie SI może stanowić podstawę do uznania pracy za niesamodzielną.
6. Niniejsze wytyczne będą uaktualniane wraz ze zmieniającymi się funkcjonalnościami narzędzi SI i możliwościami ich wykorzystania w procesie kształcenia, a także przez zasady dyktowane zmianami o zasięgu ogólnopolskim np. w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym.

Przykładowa forma zapisu informującego o sposobach wykorzystania SI w pracy dyplomowej, które będą zamieszczone w części metodologicznej pracy:

„W procesie przygotowywania niniejszej pracy dyplomowej (licencjackiej, magisterskiej) wykorzystano następujące narzędzia generatywnej sztucznej inteligencji: *(podać nazwę i wersję narzędzia, np. Chat GPT wersja 4.0 firmy Open AI)* w następującym zakresie *(podać wszystkie funkcjonalności, które wykorzystano, np. przy redakcji i korekcie językowej tekstu pracy)*. Treści otrzymane w wyniku użycia tych narzędzi zostały zweryfikowane i zredagowane przez autora/kę, który/a ponosi odpowiedzialność za całość pracy.”